

ARAŞTIRMA MAKALESİ | RESEARCH ARTICLE

KÜLTÜRÜN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİ ÜZERİNE ETKİSİ: İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Cihan ALPAY

Kahraman ÇATI

Doktora Öğrencisi
cihanalpay44@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5903-450X

Prof. Dr. İnönü Üniversitesi İİBF
kahraman.cati@inonu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7440-5436

Atf/Citation: Alpay, C., Çatı, K.. (2021). Kültürün Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Etkisi: İnönü Üniversitesi Örneği. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, (İNİJOSS), 10(1), 108-134

Öz

Girişimcilik eğilimlerini etkileyen birçok faktör vardır. Bu çalışmada kültürün girişimcilik eğilimleri üzerinde etkili olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca araştırmaya katılanların demografik özelliklerine ve eğitim alanlarına göre girişimcilik eğilimlerinin farklılaşıp farklılaşmadığı da incelenmiştir. Kültür olarak Hofstede'nin kültür boyutları dikkate alınmıştır. Çalışma, İnönü Üniversitesinde sosyal bilimler, fen bilimleri ve sağlık bilimleri alanlarında eğitim gören öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Veriler anket tekniği ile toplanmıştır. Öğrencilerin katılmış olduğu 539 değerlendirmeye alınmış olup SPSS paket programında analiz edilmiştir. Kültür (Hofstede) boyutları "dışillik, erillik, bireyci, kolektivist, düşük güç mesafesi, yüksek güç mesafesi, düşük belirsizlikten kaçınma ve yüksek belirsizlikten kaçınma" olarak 8 faktöre ayrılmıştır. Girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler ise; "azim ve sorumluluk, kendi işini kurmaya yönelik kolaylıklar, birlikte hareketlilik, yenilik ve aile desteği şeklindedir. Daha sonra belirlenen kültür boyutlarının girişimcilik eğilim faktörlerini etkileyip etkilemediğini ortaya çıkarmak için regresyon analizi uygulanmıştır. Analiz sonucunda kültür (Hofstede) boyutlarının girişimcilik eğilimi faktörleri üzerinde etkili olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Girişimcilik Eğilimi, Ulusal Kültür (Hofstede) Boyutu

THE EFFECT OF CULTURE ON ENTREPRENEURSHIP TRENDS: İNÖNÜ UNIVERSITY EXAMPLE

Abstract

There are many factors that affect entrepreneurial tendencies. In this study, it has been tried to determine whether the culture is effective on entrepreneurship tendencies. In addition, it was also examined whether

the entrepreneurship tendencies of the participants differ according to their demographic characteristics and education areas. Cultural dimensions of Hofstede were taken in to consideration. The study was carried out on students studying in social sciences, natural sciences and health sciences at İnönü University. The data were collected by questionnaire technique. The 539 assessments that students participated in were taken into consideration and analyzed in the SPSS package program. Culture (Hofstede) dimensions are divided into 8 factors as "femininity, masculinity, individualist, collectivist, low power distance, high power distance, low uncertainty avoidance and high uncertainty avoidance". Factors affecting entrepreneurship tendency are; "perseverance and responsibility, facilities for starting their own business, mobility together, innovation and family support. Then, regression analysis was applied to reveal whether the determined cultural dimensions affect the entrepreneurial trend factors. As a result of the analysis, it was determined that the dimensions of culture (Hofstede) were effective on the factors of entrepreneurship tendency.

Keywords: Entrepreneurship, Entrepreneurial Tendency, National Culture (Hofstede) Dimension

1. GİRİŞ

Girişimcilik hem girişimcilik faaliyetinde bulunan kişiler hem de içerisinde faaliyette buldukları ülkeler adına son derece önemlidir. Girişimcilik, kişilere ekonomik gelir elde etmek, bağımsız bir iş ortamında çalışmak, başkalarına iş vermenin hazzını yaşamak ve toplumda statü kazanmak gibi faydalar sağlar. Girişimcilerin içerisinde faaliyette buldukları ülkelere ise işsizliğin azaltılması, üretimin artırılması, ihracatın artırılması, dışa bağılıktan kurtulmak ve ekonomik refahın artması gibi faydalar sağlamaktadır (Gültekin ve Sönmez, 2017: 88-89).

Söz konusu faydaların ortaya çıkması adına dünyada girişimciliğe önemli bir teşvikin varlığı görülmektedir. Girişimciliğe yönelik teşvikler; yeni girişimcilere, büyümek isteyen işletmelere ve yeni teknoloji geliştirilmesine yönelik gerçekleşmektedir. Bu teşviklerden faydalanmak isteyen bireyler girişimci olmak için gayret göstermektedir. Ancak, toplumdaki topluma girişimci olma ve söz konusu teşviklerden faydalanma arzusunun farklılık gösterdiği görülmektedir. Bazı toplumlarda riskten kaçınma ve belirsizlikten korkma gibi nedenlerin yanında kamu kurumunda çalışıyor olmanın popülerliği gibi etkilerden dolayı girişimciliğe yönelimin sınırlı olduğu görülmektedir. Söz konusu toplumlarda girişimciliğe yönelenlerin önceliğinin kamu olduğu ancak kamuda bir işe yerleşemeyince girişimciliğe yöneldikleri görülmektedir. Asıl amacı kamuda çalışırken iş bulamadığı için girişimci olan bir kişinin rekabetin acımasız olduğu piyasalarda başarılı olması çok kolay görülmemektedir (Bozkurt vd. 2012:238).

Küresel rekabet içerisinde bireyler ve şirketler yer aldığı gibi devletler de küresel rekabet içerisinde yer almaktadır. Teknoloji olarak, savunma sanayisi olarak, enerji olarak ve ekonomi olarak başka ülkelere bağımlı olan toplumlar çeşitli kararlar alırken bağımsız bir devlet iradesi ile hareket etmesi zorlaşmaktadır. Söz konusu devletler bağımlı oldukları ülkeler tarafından çeşitli şantajlara maruz kalmaktadır (Bahçe, 2011: 3). Dolayısıyla gerçek bağımsızlıklarını ortaya koymak isteyen devletler öncelikle teknoloji, sanayi, enerji ve ekonomik bağımsızlıklarını kazanmaları bir zorunluluk haline gelmiştir. Aksi takdirde siyasi olarak ta bağımsız olamayacaklardır. İşte bunu gören devletler girişimciliği desteklemekte ve teşvik etmektedirler.

Girişimcilik, belirsizlik ve risk kontrolü altında, gelirsavılama ve büyüme amacı ile inovatif bir ekonomik organizasyonun çalışmasıdır. Diğer bir tanımlamayla girişimcilik; faaliyette bulunulan

iş alanı veya iş alanı dışındaki bir konu ile ilgili fırsatları yakalamak amacıyla değer oluşturma faaliyeti, fırsatlara karşı alınacak risklerin yönetimi ve herhangi bir projeyi hayata geçirebilmek için mevcut bütün, beşerî, parasal ve araç-gereç kaynağını harekete geçirmek üzere yönetsel ve iletişimsel becerileri kullanma işlemidir (Demiroğlu, 2007:7). Genel ifadeyle girişimcilik denildiğinde; çevresel etkilerden kaynaklı fırsatlardan yararlanma veya yeni fırsatlar oluşturabilmek amacıyla, ekonomik ürün ya da hizmet sağlamak için üretim faktörlerine sahip olma, örgütlenme kabiliyeti ve risk alma kabiliyeti ile ilişkilendirilmektedir (Börü, 2006: 3).

Girişimcilik eğilimi, genel olarak aileden kaynaklanmaktadır. Ailenin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini ise, ekonomik ve toplumsal süreçler belirlemektedir. Bu kapsamda; aile yapısı, anne ve baba mesleği, eğitim düzeyi ve gelir seviyesi girişimcilik eğiliminin oluşumunu aktif olarak etkilemektedir. Çünkü meslek sahibi, eğitilmiş ve yüksek gelire sahip olan anne ve baba, evlatlarının da eğitim düzeyini yükseltmelerine olanak sağlar ve girişimcilik için gerekli olan bilgi ve donanıma sahip olmalarına olanak sağlar (Emsen, 2001: 155). Girişimcilik eğilimi, çevresel faktörlerle bireysel faktörlerin bileşiminden kaynaklı olup, bireylerin kendi işini yapma, yeni veya katma değer sağlayan fikirler üretme konusundaki kararlılığını göstermektedir. Girişimcilik eğilimi girişimcilik davranışının bir parçası olup, yenilik yapma, risk alma, rekabetçi, proaktiflik ve özerklik bir yapı gibi temel süreçler ile birlikte bir bütün oluşturmayı ifade etmektedir (Börü, 2006: 22).

Bir toplumda girişimciliğin artmasını etkileyen birçok faktör söz konusudur. Bunlar; kültür, genç nüfusun çokluğu, sermayeye ulaşılabilirlik kolaylığı, girişimciye toplumda verilen kıymet ve değer şeklinde sıralanabilir. Kültür paylaşılan değer, beklenen davranış ve inanışların toplamı olarak ifade edilmektedir. Ulusal kültürel farklar konusunda yapılan araştırmalardan en çok kabul gören sınıflandırma Hofstede (1980)'in Ulusal Kültür Boyutları çalışmasıdır. Hofstede göre ülkeler arası kültürel farklılıklar genel olarak erillik-dişillik (cinsiyet rolü), bireycilik-kolektivist (bireysel davranış sergileme- birlikte hareketlilik gösterme), düşük güç mesafesi-yüksek güç mesafesi (kolay iletişim- imkânsız iletişim ya da sorgulama-kabullenme), düşük belirsizlikten kaçınma- yüksek belirsizlikten kaçınma (risk almak-risk alamamak) başlıkları altında toplanmaktadır (Hofstede, 1980).

Girişimcilikle ilgili yapılan akademik çalışmalara bakıldığında; girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi, girişimcilik eğitimi ve girişimci davranış ilişkisi, kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerine etkisi gibi çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

Mevcut çalışmada amaç Ulusal kültürün (Hofstede) girişimcilik eğilimleri üzerinde etkili olup olmadığı belirlenmeye çalışılacaktır. Ayrıca araştırmaya katılanların demografik özelliklerine ve eğitim alanlarına göre girişimcilik eğilimlerinin farklılaşıp farklılaşmadığı da incelenecektir. Çalışma, İnönü Üniversitesinde sosyal bilimler, fen bilimleri ve sağlık bilimleri alanlarında eğitim gören öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Veriler anket tekniği ile toplanmıştır. İnönü Üniversitesi öğrencileri tarafından doldurulan 539 anket değerlendirilmeye alınmıştır. Elde edilen veriler, SPSS'te analiz edilecektir. Çalışma sonucunda ulusal kültür boyutlarının girişimcilik eğilimi üzerinde etkili olması beklenmektedir.

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ

İlgili literatür tarandığında girişimcilik eğilimlerini ölçmeye yönelik yapılan çalışmaların çoğu üniversite öğrencileri üzerinde yapıldığı görülmektedir. Wang ve Wong (2004) Singapur da Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri konulu çalışma, Singapur'un en büyük devlet üniversitesi olan Singapur milli üniversitesinde mühendislik, bilim ve bilgisayar lisans öğrencileri üzerine yapılmıştır. Sharma ve Thandi (2004), MBA öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini ölçmeye yönelik bir araştırma yapmışlardır. Güney ve Nurmakhamatuly (2007), Kazakistan ve Türkiye'deki İşletme Bölümü birinci ve son sınıf öğrencilerinin, yaratıcılık ve yenilik kavramları çerçevesinde kendilerini nasıl tanımladıklarını belirlemek ve girişimcilik eğilimlerini saptamak amacıyla bir araştırma yapmışlardır. Avşar (2007) yaptığı çalışmayı, Çukurova Üniversitesinde farklı fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin, farklı düzeylerde girişimcilik eğilimlerine sahip olup olmadıklarını ortaya çıkarmak, varsa bu farklılıkların girişimcilik eğilimini belirleyen faktörleri saptamak amacı ile gerçekleştirmiştir. Yusof vd. (2008), 234 UNITAR öğrencisinin girişimciliğe ne derecede eğilimli olduklarını belirlenmesi amacıyla bir araştırma yapmışlardır. Naktiyok ve Timuroğlu (2009), Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin motivasyonel değerlerin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Sandlu vd. (2010), yüksek lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimi ile girişimcilik engelleri arasındaki ilişki araştırılması amacıyla gerçekleştirilmiştir. Demirel ve Tikici (2010), İnönü Üniversitesindeki öğrencilerin "girişimcilik özellikleri" ile "beyin baskınlık analizi sonuçları" arasında bir ilişkinin olup olmadığını ortaya koymaya çalışmışlardır. Fidan ve Çiftçi (2010), Kayseri Erciyes Üniversitesi ve Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İşletme Bölümü öğrencilerinin "girişimci kavramı ve girişimcilik konusuna" bakışları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını analiz etmişlerdir. Yılmaz ve Günel (2011), üniversite eğitimi alan öğrencilerin girişimciliğe bakış açılarını belirlemeye çalışmışlardır. Karahan ve Yeşilkaya (2018), Fırat Üniversitesi öğrencilerinin girişimcilik yeteneklerini belirlemek ve onları sahaya çıkarmanın yollarını bulabilmek, girişimcilik yeteneklerini etkileyen faktörleri bulmak, girişimcilik eğitiminin sorunlarını tespit edip çözüm önerileri geliştirebilmektir. Örucü vd. (2007), İbicioğlu vd. (2009), Cansız (2010), Bilge ve Bal (2012), Akçanat vd. (2014), Çatır vd. (2015), Salik ve Kaygın (2016), Günay (2016), Mirza ve Dağdeviren (2016), Gümül vd. (2017), Yavuz ve Yavuz (2017), belirtilen bu yazarlar ise farklı üniversitelerde çalışmalar yaparak demografik özelliklerin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini ölçmeyi amaçlamışlardır.

Literatürde, girişimcilik eğitimi ve girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi ölçen çok sayıda çalışmanın varlığı görülmektedir. Balaban ve Özdemir (2008), Izedonmi and Okafor (2010), Oosterbeek ve Ijsselstein, (2010), Hulsink ve Rauch (2010), Sanchez (2011), Byabashaija and Katono (2011), Tung (2011), Doğan (2015), Yaqub vd. (2015), Soylu vd. (2015), Çiçek (2016) ve Yılmaz vd. (2018) girişimcilik eğitimi ile girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler arasındaki ilişkiyi belirlemeye çalışmışlardır. Uluyol (2013)'te farklı olarak finansal yönetim ve girişimcilik dersi alan ve almayan öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi üzerine bir çalışma yapmıştır. Wu and Wu (2008) ve Nasr ve Boujelbence (2014) ise yüksek lisans öğrencilerinin almış oldukları girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini ölçülmeye çalışlardır. Doğaner ve Altunoğlu (2015), diğer bölümlere göre daha yoğun girişimcilik eğitimi alan üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini etkileyen faktörleri ortaya koymuşlardır.

Karimi vd. (2014), Khalifa ve Dhiaf (2016) ve Ekici ve Turan (2017), Planlanan Davranış Teorisine dayanarak, girişimcilik eğitimi alan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkilerinin analiz edilmesi üzerinde durmuşlardır. Özcan vd. (2018), farklı olarak girişimci kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi ve girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini tespit etmeye çalışmışlardır. Patır ve Karahan (2010) ise, diğer çalışmalardan farklı olarak girişimcilik eğitimi almış potansiyel girişimcilerin belirlenmesi ve girişimcilik profillerinin tespit edilmesine yönelik çalışmışlardır.

Literatürde girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini anlamaya yönelik yapılan, Envick ve Langford (2000), Zhao ve Seibert (2006), Bozkurt (2007), Karabulut (2009), Zhao ve diğerleri (2010), İşcan ve Kaygın (2011), Uygun vd. (2012), Solmaz vd. (2014), Küçük (2014), Yüksel vd. (2015), Gökteş ve Kazaferoğlu (2018) çalışmalar vardır. Yapılan bu çalışmalar incelendiğinde girişimci kişilik özelliği kendine güven, yenilik, başarıya ihtiyacı, kontrol odağı, risk almak, belirsizliğe karşı tolerans, yaratıcılık gibi faktörler altında toplandığı görülmektedir. Belirlenen bu girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimleri üzerinde farklı etkilerinin olduğu tespit edilmiştir.

Literatürde Hofstede kültür ya da ulusal kültürün girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini ölçen çalışmaların sayısının istenilen düzeyde olmadığı görülmektedir. Sang ve Suzanne (2000), Erbatu (2008), Hayton vd., (2002), Güler vd. (2016), kültürel boyutların girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini ölçmeye yönelik çalışmalar yapmışlardır. Çarıkçı ve Koyuncu (2010), Pinillos ve Reyes (2011), ise Hofstede'nin kültür boyutlarından bireycilik ve kolektivistliğin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini ölçmüşlerdir.

Bu çalışmada ise kültür (Hofstede) boyutlarının girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkisi ölçülmeye çalışılacaktır. Bu çalışma diğer çalışmalardan farklı olarak İnönü Üniversitesinde eğitim gören öğrencilerin eğitim alanları; Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri ve Sağlık Bilimleri dikkate alınarak yapılacak olmasıdır. Eğitim alanına göre öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ve kültürel algıları farklı olup olmadığı belirlenecektir.

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde amaç, yöntem, örneklem, model ve hipotezler ile ilgili bilgiler verilecektir.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Bu araştırmanın amacı, ulusal kültür boyutları ya da Hofstede Kültürünün girişimcilik eğilimleri üzerinde etkili olup olmadığının belirlenmesidir. Ayrıca, demografik özelliklere bağlı olarak araştırmaya katılanların girişimcilik eğilimlerinin farklılık gösterip göstermediği de ortaya konulacaktır.

3.2. Araştırmanın Anakütlesi ve Örneklemi

Araştırmanın ana kütlesini, İnönü Üniversitesinde öğrenim gören lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Uygulamanın yapıldığı İnönü Üniversitesinin öğrenci sayısı 2018-2019 güz döneminde 31757 kişidir. Ana kütle 31757 olarak kabul edildiğinde $n = (Nt^2 pq) / d^2(N - 1) +$

t^2 pqformülü (Baş, 2001: 45), istatistiki olarak 380 örneklem büyüklüğünün anlamlı sonuçlar ortaya çıkaracağını göstermektedir. Ancak, daha sağlıklı sonuçlar elde etmek için örneklem büyüklüğü 600 kişi olarak kabul edilmiştir. Araştırmanın örnekleme, tabakalı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Tabakanın oluşturulmasında her fakülteye kaç öğrenci düştüğü hesaplanmıştır. 600 kişiden oluşturulacak örneklem, fakülte öğrenci sayısı ile orantılandırılarak hangi fakülteden kaç öğrencinin örnekleme dâhil edileceği belirlenmiştir. Geçersiz olan 61 anket çıkarılarak 539 anket değerlendirmeye alınmıştır.

3.3. Veri Toplama Yöntemi

Kültür boyutlarının girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla, araştırmada veri toplama tekniklerinden biri olan anket tekniği kullanılmıştır. Anket formu Erbatu'nun (2008) yapmış olduğu çalışmadan uyarlanmıştır. Çalışmada kullanılan anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, öğrencilerin demografik özelliklerini tanımlamaya ilişkin sorulardan oluşmaktadır. İkinci bölümde girişimcilik eğilimini ortaya koymaya yönelik ifadeler yer almaktadır. Üçüncü bölümde ise, kültür boyutlarını (Hofstede) ortaya koymaya yönelik ifadeler yer almaktadır. 01.09.2018-31.12.2018 tarihleri arasında toplamda 600 anket toplanarak istatistiki çalışmalar yapılmıştır.

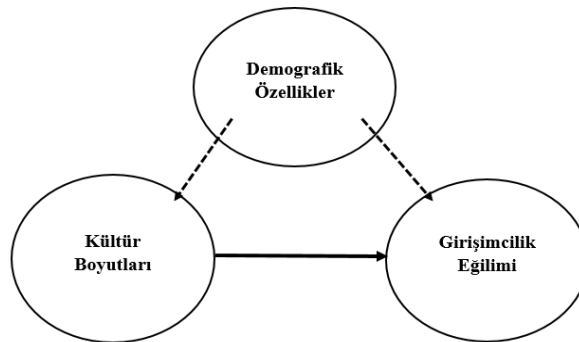
Girişimcilik eğilimleri ve kültür boyutlarını ölçmek için 5'li likert ölçeği kullanılmıştır. Anket formunun ikinci ve üçüncü bölümdeki ifadelerde 1: Kesinlikle Katılmıyorum, ... 5: Kesinlikle Katılıyorum aralığındaki değerlendirmeler kullanılmıştır.

Elde edilen veriler SPSS paket programında analiz edilmiştir. Araştırmada tanımlayıcı istatistiki bilgiler, faktör analizi, t-testi, ANOVA, regresyon testleri kullanılmıştır.

3.4. Araştırmanın Modeli ve Hipotezleri

Bilimsel araştırmalarda araştırılmak istenen olguların anlaşılmasını kolaylaştırmak için modele ihtiyaç duyulur. Bu bilimsel çalışmanın modeli aşağıda verilmiştir. Demografik özelliklerde nelerin yer aldığı Tablo 1 de verilmiştir. Tablo 3'de girişimcilik eğilimi faktörleri gösterilmiştir.

Şekil 1:Araştırmanın Modeli

Çalışmada aşağıdaki hipotezler test edilmiştir.

- H1:** Katılımcıların cinsiyetlerine bağlı olarak kültür boyutları farklılık göstermektedir.
- H2:** Katılımcıların cinsiyetlerine bağlı olarak girişimcilik eğilimleri farklılık göstermektedir.
- H3:** Katılımcıların anne- baba eğitim düzeyine bağlı olarak kültür boyutları farklılık göstermektedir.
- H4:** Katılımcıların anne- baba eğitim düzeyine bağlı olarak girişimcilik eğilimleri farklılık göstermektedir.
- H5:** Katılımcıların ailelerinin kendilerine karşı sergilediği tutuma bağlı olarak kültür boyutları farklılık göstermektedir.
- H6:** Katılımcıların ailelerinin kendilerine karşı sergilediği tutuma bağlı olarak girişimcilik eğilimleri farklılık göstermektedir.
- H7:** Katılımcıların eğitim aldıkları alana bağlı olarak kültür boyutları farklılık göstermektedir.
- H8:** Katılımcıların eğitim aldıkları alana bağlı olarak girişimcilik eğilimleri farklılık göstermektedir.
- H9:** Hofstede (ulusal) kültür boyutları girişimcilik eğilimi faktörlerinden azim ve sorumluluğu etkilemektedir.
- H10:** Hofstede (ulusal) kültür boyutları girişimcilik eğilimi faktörlerinden kendi işini kurmaya yönelik kolaylıkları etkilemektedir.
- H11:** Hofstede (ulusal) kültür boyutları girişimcilik eğilimi faktörlerinden iş kurmaya yönelik olumlu düşünceleri etkilemektedir.
- H12:** Hofstede (ulusal) kültür boyutları girişimcilik eğilimi faktörlerinden birlikte hareketliliği etkilemektedir.
- H13:** Hofstede (ulusal) kültür boyutları girişimcilik eğilimi faktörlerinden yeniliği etkilemektedir.
- H14:** Hofstede (ulusal) kültür boyutları girişimcilik eğilimi faktörlerinden aile desteğini etkilemektedir.

4.VERİLERİN ANALİZLERİ VE BULGULAR

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Tablo 1. Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri

Cinsiyet	Frekans	%	Çalıştığı Alan	Frekans	%
Kadın	312	57,9	Kamu	41	7,6
Erkek	227	42,1	Özel sektör	34	6,3
Toplam	539	100,0	Kendi işi	19	3,5
Eğitim Durumu	Frekans	%	Çalışmıyor	445	82,6
Anne					
İlkokul	197	36,5	Toplam	539	100,0

Ortaokul	104	19,3	Çalıştığı Alan	Frekans	%
Lise	108	20	Baba	145	26,9
Lisans	56	10,4	Kamu	116	21,5
Lisansüstü	8	1,5	Özel sektör	157	29,1
Okuryazar değil	66	12,2	Kendi işi	121	22,4
Toplam	539	100,0	Çalışmıyor	539	100,0
Eğitim Durumu	Frekans	%	Toplam	Frekans	%
Baba			Ailenin Tutumu		
İlkokul	153	28,4	Otokratik	116	21,5
Ortaokul	125	23,2	Demokratik	423	78,5
Lise	138	25,6	Toplam	539	100,0
Lisans	104	19,3	Ailede kendi işini kuran	Frekans	%
Lisansüstü	13	2,4	Evet	211	39,1
Okuryazar değil	6	1,1	Hayır	328	60,9
Toplam	539	100,0	Toplam	539	100,0
Eğitim Görülen Alan	Frekans	%			
Sosyal Bilimler	223	41,4			
Fen Bilimleri	180	33,4			
Sağlık Bilimleri	136	25,2			
Toplam	539	100,0			

Katılımcıların demografik özellikleri incelendiğinde kadın katılımcıların oranı (%57,9) erkek katılımcılara oranla (%42,1) daha fazla oldukları görülmektedir. Katılımcıların annelerinin %36,5'inin ilköğretim mezunu oldukları, %82,2 gibi çok büyük bir oranının ise çalışmadığı görülmektedir. Burada dikkat çekici olan; araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyinin çok düşük olması ve çalışan annelerin de çoğunun (%7,6) kamu sektöründe çalışmasıdır. Katılımcıların babalarının çalışma alanları ve eğitim durumlarına baktığımızda ise; eğitim düzeylerinin annelerin eğitim düzeylerinden yüksek olduğu ve kendi işlerinde çalıştıkları görülmektedir. Bu da bize öğrencilerin girişimcilik konusunda kimi örnek alıp almadığını anlamamızda yardımcı olmaktadır.

Girişimcilik Eğilimi ve Kültür (Hofstede) Boyutları ile İlgili Faktör Analizi

Faktör analizinin yapılmasının nedeni, çok sayıdaki değişkeni en aza indirmektir. Yapılan analiz sonucunda oluşan her faktöre bir ad verilir. Faktörü oluşturan değişkenler faktörün adlandırılmasında etkili olur. Fakat birbirine uymayan değişkenlerin bazen bir faktörde toplanabilme ihtimali vardır. Böyle bir durum olduğunda, faktör yükü en çok olan değişken dikkate alınarak adlandırma yapılır (Çatı ve Koçoğlu, 2008: 177). Girişimcilik eğilimine ait faktör analizi sonucunda KMO değerinin 0,50 değerinin üstünde çıkması (Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Ölçümü: 0,832, $p < 0,01$) örneklemin faktör analizi için uygun olduğunun göstergesidir. Ve Bartlett's Testi Değeri sonucunda (3091,550 $p < 0,01$) düzeyinde anlamlı çıkması ölçme aracının ayrıştırılabileceğini ifade etmektedir. Faktör yükü %40'ın altında olan değişkenler değerlendirmeye alınmamıştır.

Tablo 2: Girişimcilik Eğilimine Ait Faktör Analizi ile İlgili Öz değer ve Varyans Yükleri

Girişimcilik Eğilimine Ait Faktör Analizi	Toplam	Varyans %	Kümülatif %
Azim ve Sorumluluk	5,067	23,030	23,030
Kendi İşini Kurmaya Yönelik Kolaylıklar	2,200	9,998	33,028
İş Kurmaya Yönelik Olumlu Düşünceler	1,445	6,567	39,595
Birlikte Hareketlilik	1,199	5,450	45,045
Yenilik	1,134	5,153	50,198
Aile Desteği	1,036	4,710	54,908

Faktörlere ait varyans yüklerinin toplamının %50'den yüksek çıkması olumlu bir durumdur (Çatı ve Koçoğlu, 2008: 178). Araştırmanın faktör analizi sonucunda ortaya çıkan varyans yüzdesi toplamı 54,908 dir. Bu oranın %50'den yüksek çıkması, yapılan faktör analizin geçerli olduğunu ifade etmektedir. Analizlerde açıklayıcılık değeri düşük olan ve birden fazla faktör altında toplanan sorular (8 tane) değerlendirme dışı bırakılmıştır. Faktör analizinde anlamlı faktörlere ulaşmada faktör yükleri matrisinin sütunlarına öncelik tanıyan ve daha az değişkenle faktör varyanslarının maksimum olması sağlayacak şekilde döndürme yapan varimax tekniği kullanılmıştır.

Tablo 3. Girişimcilik Eğilimi ile İlgili Faktör Analizi

Girişimcilik Eğilimi ile İlgili Faktör Analizi	Faktör Yükleri
Faktör 1: Azim ve Sorumluluk	
Eğer bir şeyi yapmayı aklıma koyarsam hiçbir şeyin beni durdurmasına izin vermem.	,754
İstediğim şeyler için çok çalışmaktan kaçınmam / vazgeçmem.	,745
İstediğim şeyleri yapabilecek kadar yeterli enerjiye sahibim.	,683
Rekabetten hoşlanırım.	,642
Çalışmalarım da işleri sıraya koyarak yaparım.	,605
Tüm birikimimi kaybetsem de başladığım işi bitirmeye çalışırım.	,521
Faktör 2: Kendi İşini Kurmaya Yönelik Kolaylıklar	
Ekonomik ortamın kendi işini kurmak isteyenler için uygun olduğunu düşünüyorum.	,774
İş kurmada bürokratik işlerin yeteri kadar kolaylaştırıldığını düşünüyorum.	,719
Yeni bir işin nasıl kurulacağı ile ilgili bilgiye ulaşmanın kolay olduğunu düşünüyorum.	,590
Türkiye'de insanların kendi işlerini kurmaları için yeterli fırsatların olduğunu düşünüyorum.	,529

Kendi işini kurmak için yeterli sermayeye ulaşmanın kolay olduğu düşünüyorum.	,473
Faktör 3: İş Kurmaya Yönelik Olumlu Düşünceler	
Özel sektörde iyi bir iş bulsam da kendi işimi kurmak isterim.	,814
Kamuda iyi bir iş bulsam da kendi işimi kurmak isterim.	,791
Kendi işimi kurmaya cesaret edecek kadar risk alma özelliğimin olduğunu düşünüyorum.	,425
Faktör 4: Birlikte Hareketlilik	
İnsanları severim. Hemen herkesle anlaşabilir ve iyi geçinirim.	,763
Ortak çalışmalarda mutlaka iş bölümlemesi yaparım.	,598
Bir şeye/işe başladığım zaman, çevremdeki birçok insanı benimle birlikte harekete geçiririm.	,564
Faktör 5: Yenilik	
Yenilik oluşturma ve uygulama konusunda başarılı olduğumu düşünüyorum.	,727
Hayatı kolaylaştırmak adına başkalarının aklına gelmeyen birçok şeyi düşünürüm.	,673
Bir işin fırsatlar sunması, garanti olmasından daha önemli olduğunu düşünüyorum.	,512
Faktör 6: Aile Desteği	
Kendi başıma bir iş yapmak istersem ailem beni destekler.	,781
Bir iş kurmak istesem ailem beni bu konuda yüreklendirir.	,765

Faktör analizinin en zor kısmı, faktörlere isim verilmesidir. Faktörlerin adlandırılması faktörü oluşturan değişkenlere göre yapılmaktadır. Yapılan adlandırmanın mevcut değişkeni tanımlayacak şekilde olması gerekir. Ancak çoğu zaman bu mümkün olmamaktadır. Bu durumda, faktör yükü en yüksek olan değişken dikkate alınarak adlandırma yapılır (Çatı ve Koçoğlu, 2008: 179). Bu çalışmada faktörler adlandırılırken hem faktör yükleri hem de faktörün oluşmasını sağlayan değişkenler dikkate alınmıştır.

Girişimcilik eğilimi ile ilgili ölçek faktör analizine tabi tutulduğunda 6 boyut ortaya çıkmıştır. Bu boyutlar; "Azim ve Sorumluluk", "Kendi İşini Kurmaya Yönelik Kolaylıklar", "İş Kurmaya Yönelik Olumlu Düşünceler", "Birlikte Hareketlilik", "Yenilik" ve "Aile Desteği" şeklinde isimlendirilmiştir.

Kültürel boyutları ölçmeye yönelik ölçekte yer alan ifadelerin yer aldığı sorular şöyledir (Erbatu, 2008: 75):

- dişil özellikleri ölçen 1., 2., 3. ve 4. sorular;
- eril özellikleri ölçen 5., 6., 7. ve 8. sorular;
- bireycilik özelliklerini ölçen 9., 10., 11. ve 12. sorular;
- toplumculuk ölçen 13., 14., 15. ve 16. sorular;
- düşük güç mesafesi özelliklerini ölçen 17., 18., 19. ve 20. sorular;
- yüksek güç mesafesi özelliklerini ölçen 21., 22., 23. ve 24. sorular;

- düşük belirsizlik özelliklerini ölçen 25., 26., 27. ve 28. sorular;
- yüksek belirsizlik özelliklerini ölçen 29., 30., 31. ve 32. sorular.

Kültür (Hofstede) ölçeği ile ilgili literatürde oluşturulan boyutlar; eril/dişil, bireyci/kolektivist, düşük güç mesafesi/yüksek güç mesafesi, düşük belirsizlikten kaçınma/yüksek belirsizlikten kaçınma olarak belirlenmesinden dolayı faktör analizine tabi tutulmamıştır. Literatürde kabul görmüş boyutlar ve değişkenler esas alınmıştır. Kültür ölçeğinin Güvenilirlik analizi yapılmış ve Cronbach'sAlpfa katsayısı 0,862 olarak çıkmıştır.

Katılımcıların demografik özelliklerine bağlı olarak kültür boyutlarının ve girişimcilik eğilimlerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için “t” testi ve “ANOVA” analizlerinden faydalanılmıştır. Parametrik analiz tekniklerinden olan “t” testi ve ANOVA analizinin yapılabilmesi için verilerin normal dağılması gerekmektedir. Yapılan normallik testi sonucu verilerin normal dağılmadığı görülmüştür. Ancak, literatürde örneklemin 400’den büyük olması durumunda verilerin normallik şartlarını sağlamamasının ($p < 0,05$) çok önemini olmadığı ve parametrik analiz tekniklerinin kullanılabilceği ifade edilmektedir (Karagöz, 2019: 259). Dolayısıyla daha güçlü olan parametrik testler tercih edilmiştir.

Tablo 4: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Kültür Boyutlarının Değerlendirilmesi

Kültür Boyutları	Kadın	Erkek	t	df	Sig.
Dişillik	4,067	3,927	2,417	537	,016**
Erillik	3,424	3,615	-2,622	537	,009**
Bireyci	2,687	2,985	-3,421	537	,001**
Kolektivist	3,921	3,895	,388	537	,698
Düşük Güç Mesafesi	3,606	3,636	-,344	537	,731
Yüksek Güç Mesafesi	3,424	3,504	-1,169	537	,243
Düşük Belirsizlikten Kaçınma	3,884	3,804	,897	537	,332
Yüksek Belirsizlikten Kaçınma	3,906	3,808	1,456	537	,146

* $P < 0,01$; ** $P < 0,05$

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların cinsiyetlerine göre kültür (Hofstede) boyutlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için “t” testi yapılmıştır. Yapılan analizin sonucunda birinci, ikinci ve üçüncü faktörlerde cinsiyete göre kültür (Hofstede) boyutlarının istatistikî olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Anlamlı çıkan faktörlerin “t testi” analizinde anlamlılık düzeylerinin 0,05’ten küçük olduğu görülmektedir. Kültür boyutlarından dişillik boyutunda doğal olarak

kadınların ön plana çıktığı görülmektedir. Kadınların dişillik faktörüne katılım ortalamaları 4,06 iken erkelerin katılım ortalamaları 3,92 çıkmıştır. Erillik boyutunda da aynı şekilde doğal beklentisinde erkeklerin daha çok katıldığı kadınların ise daha az katıldığı bir sonuç çıkmıştır. Anlamli farkın çıktığı üçüncü boyut bireyciliktir. Bu boyutta ise erkeklerin kadınlara göre daha çok katıldıkları görülmektedir. Bu sonuçlarda yer alan değerlere göre “H1: Katılımcıların cinsiyetlerine bağılı olarak kültür boyutları farklılık göstermektedir.” hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 5: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Girişimcilik Eğilimi Boyutlarını Değerlendirmeleri

Girişimcilik Eğilimi Faktörleri	Kadın	Erkek	t	df	Sig.
Azım ve Sorumluluk	3,992	3,901	1,421	537	,156
Kendi İşini Kurmaya Yönelik Kolaylıklar	2,582	2,879	3,146	537	,002**
İş Kurmaya Yönelik Olumlu Düşünceler	3,438	3,624	2,212	537	,027**
Birlikte Hareketlilik	3,912	3,788	1,742	537	,084
Yenilik	3,504	3,583	1,132	537	,268
Aile Desteğı	4,115	3,929	2,336	537	,023**

*P<0,01; **P<0,05

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların cinsiyetlerine bağılı olarak girişimcilik eğilimini etkileyen faktörlerin farklılık gösterip göstermediğini analiz etmek için “t- testi” yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda ikinci, üçüncü ve altıncı faktörde cinsiyete göre girişimcilik eğilimlerinin farklılaştığı görülmektedir. İkinci ve üçüncü faktöre erkeklerin katılım düzeylerinin (2,8793, 3,6241) daha yüksek olduğu görülürken, altıncı faktörde kadınların katılım ortalamalarının (4,115) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuçlarda yer alan değerlere göre “H2: Katılımcıların cinsiyetlerine bağılı olarak girişimcilik eğilimleri farklılık göstermektedir.” hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 6: Katılımcıların Anne-Baba Eğitim Düzeyine Bağılı Olarak Kültür Boyutlarını Değerlendirmeleri

Kültür Boyutlarını	Eğitim Durumu Anne		Eğitim Durumu Baba	
	F	Sig.	F	Sig.
Dişillik	3,969	,002**	1,374	,232
Erillik	,308	,908	,581	,714
Bireyci	2,599	0,25	,167	,975
Kolektivist	1,345	,244	1,834	,105
Düşük Güç Mesafesi	,478	,792	,294	,916

Yüksek Güç Mesafesi	1,511	,184	1,405	,221
Düşük Belirsizlikten Kaçınma	,604	,697	,301	,912
Yüksek Belirsizlikten Kaçınma	,639	,670	2,342	,040**

*P<0,01; **P<0,05

Tablo 6 incelendiğinde, katılımcıların anne eğitim durumuna bağlı olarak kültür boyutlarını değerlendirmelerini analiz etmek için ANOVA analiz yapılmıştır. Analiz sonucunda katılımcıların anne eğitim durumuna bağlı olarak farklı değerlendirdikleri faktörler; “dişillik” ve “bireycilik” şeklindedir. Katılımcıların anne eğitim durumuna bağlı olarak faktörleri değerlendirmelerindeki farklılığın yönünü belirlerken, veriler homojen dağılmadığı için Post Hoc testlerinden Tamhane’s T2 testinden faydalanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda “dişillik” faktörüne katılım ortalaması; anne eğitim durumu lisansüstü olanlarda 3,63, anne eğitim durumu “lisans” olan katılımcılarda 3,79, anne eğitim durumu “ortaokul” olanlarda 3,88, anne eğitim durumu “lise” olanlarda 3,92, anne eğitim durumu “okuryazar değil” olan katılımcılarda 4,09 ortalama ve anne eğitim durumu “ilkokul” olanlarda 4,15 şeklindedir. Bu durum katılımcıların anne eğitim durumları ilkokul ve okur-yazar değil olanların, annelerinin eğitim düzeyleri ortaokul, lise, lisans ve lisans üstü olmalara göre “dişillik” faktörüne katılım oranları daha yüksek olduğunu göstermektedir. “Bireycilik” faktörüne katılım ortalaması ise; anne eğitim durumu “Lisansüstü” olanlarda 2,38, anne eğitim durumu “Okuryazar değil” olanlarda 2,62, anne eğitim durumu “Ortaokul” olanlarda 2,72, anne eğitim durumu “İlkokul” olanlarda 2,76, anne eğitim durumu “Lise” olanlarda 3,01 ortalama ve anne eğitim durumu “Lisans” olanlarda 3,06 şeklindedir. Bu durum katılımcıların anne eğitim durumları lisans ve lise olanların, annelerinin eğitim düzeyleri ilkokul, ortaokul, okuryazar değil ve lisans üstü olmalara göre “Bireycilik” faktörüne katılım oranları daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların baba eğitim düzeyine göre kültür boyutu düzeylerini değerlendirilmesinde “yüksek belirsizlikten kaçınma” faktöründe anlamlı bir farklılaşma görülmektedir. Bu faktörde hangi gruplar arasında farklılığın olduğunu analiz etmek için verilerin homojen dağılmamasından dolayı Post Hoc testlerinden Tamhane’s T2 testinden faydalanılmıştır. Tamhane’s T2 testi sonucunda, “Yüksek Belirsizlikten Kaçınma” faktörü ile ilgili katılım ortalaması en düşük 3,38 ortalama ile baba eğitim durumu “okuryazar değil” olanlardır. “Yüksek Belirsizlikten Kaçınma” boyutuna en yüksek katılım ise 4,00 ortalama ile baba eğitim durumu “lisansüstü” olanlardır. Bu sonuçlara göre “H3: Katılımcıların anne- baba eğitim düzeyine bağlı olarak kültür boyutları farklılık göstermektedir.” hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 7: Katılımcıların Anne -Baba Eğitim Düzeyine Bağlı Olarak Girişimcilik Faktörlerinin Değerlendirilmesi

Girişimcilik Eğilimi Faktörleri	Eğitim Durumu Anne		Eğitim Durumu Baba	
	F	Sig.	F	Sig.
Azım ve Sorumluluk	,977	,431	1,301	,262
Kendi İşini Kurmaya Yönelik Kolaylıklar	1,064	,379	,722	,607

İş Kurmaya Yönelik Olumlu Düşünceler	,586	,711	,194	,607
Birlikte Hareketlilik	1,644	,147	1,242	,288
Yenilik	,582	,714	1,348	,243
Aile Desteği	1,929	,088	,504	,773

*P<0,01; **P<0,05

Tablo 7 incelendiğinde yapılan ANOVA analiz sonucunda, katılımcıların “girişimcilik eğilim boyutlarını” değerlendirmelerinde anne-baba eğitim durumuna bağlı olarak herhangi bir farklılık saptanmamıştır. Bu sonuçlara göre “H4: Katılımcıların anne- baba eğitim düzeyine bağlı olarak girişimcilik faktörleri farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 8: Katılımcıların Ailelerinin Kendilerine Karşı Sergilediği Tutuma Bağlı Olarak Kültür Boyutlarının Değerlendirilmesi

Kültür Boyutları	Otokratik	Demokratik	t	df	Sig.
Dişillik	3,903	4,026	-1,551	537	,121
Erillik	3,581	3,484	1,113	537	,266
Bireyci	3,025	2,754	2,578	537	,010**
Kolektivist	3,808	3,938	-1,618	537	,106
Düşük Güç Mesafesi	3,549	3,638	-,848	537	,397
Yüksek Güç Mesafesi	3,538	3,436	1,252	537	,211
Düşük Belirsizlikten Kaçınma	3,838	3,854	-,157	537	,875
Yüksek Belirsizlikten Kaçınma	3,663	3,9202	-2,894	537	,004**

*P<0,01; **P<0,05

Tablo 8 incelendiğinde katılımcıların ailelerinin kendilerine karşı sergiledikleri tutuma bağlı olarak kültür (Hofstede) boyutlarını etkileyen faktörlerden kültür boyutlarının farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için “t-testi” analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda katılımcıların, “bireycilik” ve “yüksek belirsizlikten kaçınma” faktörlerde ailelerin sergilemiş oldukları tutuma bağlı olarak katılım düzeyleri farklılaştığı görülmektedir. Katılımcılardan ailesi otokratik olanların “Bireycilik” faktörüne katılım ortalamasının 3,03 iken ailesi demokratik olanların ortalamasının 2,75 olduğu görülmektedir. Katılımcıların “yüksek belirsizlikten kaçınma” faktörüne katılım ortalamaları; ailesi otokratik olanların 3,66 iken aileleri demokratik olanların ortalamasının 3,92 olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre “H5: Katılımcıların ailelerinin kendilerine karşı

sergilediği tutuma bağlı olarak kültür boyutları farklılık göstermektedir.” hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 9: Katılımcıların Ailelerinin Kendilerine Karşı Sergilediği Tutuma Bağlı Olarak Girişimcilik Eğilimlerinin Değerlendirilmesi

Girişimcilik Eğilimi Faktörleri	Otokratik	Demokratik	T	df	Sig.
Azim ve Sorumluluk	3,737	4,013	-3,638	537	,000*
Kendi İşini Kurmaya Yönelik Kolaylıklar	2,651	2,722	-,618	537	,537
İş Kurmaya Yönelik Olumlu Düşünceler	3,373	3,555	-1,799	537	,073
Birlikte Hareketlilik	3,592	3,933	-3,773	537	,000*
Yenilik	3,390	3,577	-2,245	537	,025**
Aile Desteği	3,732	4,120	-3,686	537	,000*

*P<0,01; **P<0,05

Tablo 9 incelendiğinde katılımcıların ailelerinin kendilerine karşı sergiledikleri tutuma bağlı olarak girişimcilik eğiliminin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için “t-testi” analizi yapılmıştır. Analizsonucunda “Azim ve Sorumluluk”, “Birlikte Hareketlilik”, “Yenilik” ve “Aile Desteği” faktörlerinde katılımcıların, ailelerinin sergilemiş olduğu tutuma bağlı olarak girişimcilik eğilimlerine katılım ortalamalarının farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu sonuçlara göre “H6: Katılımcıların ailelerinin kendilerine karşı sergilediği tutuma bağlı olarak girişimcilik eğilimleri farklılık göstermektedir.” hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 10: Katılımcıların Eğitim Gördükleri Fakültelerin Bağlı Oldukları Alana Göre Kültür Boyutlarını Değerlendirmeleri

Kültür Boyutları	Katılımcıların Fakültelerinin Bağlı Olduğu Alanlar	
	F	Sig.
Dişillik	3,722	,025**
Erillik	3,090	,046**
Bireyci	10,315	,000**
Kolektivist	1,864	,156
Düşük Güç Mesafesi	,548	,578
Yüksek Güç Mesafesi	3,157	,043**
Düşük Belirsizlikten Kaçınma	1,596	,204

Yüksek Belirsizlikten Kaçınma	1,885	,153
-------------------------------	-------	------

*P<0,01; **P<0,05

Tablo 10 incelendiğinde ANOVA analizi sonucunda, katılımcıların eğitim aldıkları fakültelerin bağlı oldukları alana göre (sosyal bilimler, fen bilimleri ve sağlık bilimleri) kültür boyutlarını değerlendirmeleri, 4 faktörde farklılık gösterdiği saptanmıştır. Katılımcıların eğitim aldıkları alana bağlı olarak farklı değerlendirdikleri faktörler; “dişillik”, “erillik”, “bireycilik” ve “yüksek güç mesafesi” şeklindedir. Katılımcıların eğitim aldıkları alana bağlı olarak faktörleri değerlendirmelerindeki farklılığın yönünü belirlerken, veriler homojen dağılmadığı için Post Hoc testlerinden Tamhane’s T2 testinden faydalanılmıştır.

Tamhane’s T2 testi sonuçlarına göre “Dişillik” faktörü ile ilgili, sağlık bilimleri alanı katılım ortalaması 3,91, fen bilimleri alanında eğitim gören katılımcıların katılım ortalaması 3,93 iken, sosyal bilimler alanında eğitim alan katılımcıların katılım ortalamaları 4,10 şeklindedir. “Erillik” faktörü ile ilgili sonuçlara bakıldığında fen bilimleri alanında eğitim gören katılımcıların katılım ortalaması 3,40, sosyal bilimler alanında eğitim gören katılımcıların katılım ortalaması 3,52, sağlık bilimleri alanında eğitim gören katılımcıların katılım ortalaması 3,63 şeklindedir. “Bireycilik” faktörü ile ilgili sonuçlara bakıldığında fen bilimleri alanında eğitim gören katılımcıların katılım ortalaması 2,69, sosyal bilimler alanında eğitim gören katılımcıların katılım ortalaması 2,70, sağlık bilimleri alanında eğitim gören katılımcıların katılım ortalaması 3,14 şeklindedir. Son olarak “Yüksek Güç Mesafesi” faktörü ile ilgili sonuçlara bakıldığında fen bilimleri alanında eğitim gören katılımcıların katılım ortalaması 3,34, sosyal bilimler alanında eğitim gören katılımcıların katılım ortalaması 3,50, sağlık bilimleri alanında eğitim gören katılımcıların katılım ortalaması 3,55 şeklindedir. Bu sonuçlara göre; “H7: Katılımcıların eğitim gördükleri fakültelerin bağlı oldukları alana göre kültür boyutları farklılık göstermektedir.” hipotezi kabul edilmiştir.

ANOVA analiz sonucunda, katılımcıların alanlarına bağlı olarak girişimcilik eğilimi faktörlerini değerlendirmelerinde bir farklılık saptanmamıştır. Bu sonuçlara göre “H8: Katılımcıların eğitim gördükleri fakültelerin bağlı oldukları alana göre girişimcilik faktörleri farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

Kültür Boyutlarının Girişimcilik Eğilimi Faktörlerinden Azim ve Sorumluluğu Etkilemesinin Değerlendirilmesi

Yapılan Regrasyon analizi sonucu, R:0,586 ve R²:0,344 şeklinde çıkmıştır. Çoklu regrasyon analizi yapıldığı için R² değeri dikkate alınarak yorum yapılması gerekmektedir. Dolayısıyla bağımsız değişkenler bağımlı değişkeni 0,344 oranında açıkladığı söylenebilir.

F değeri 34,74 olup anlamlılık düzeyi 0,000’dır. Anlamlılık düzeyi ve F değeri dikkate alındığında analiz sonucunda, modelin bir bütün olarak anlamlı olduğu söylenebilir.

Tablo 11: Kültür Boyutlarının Girişimcilik Eğilimi Faktörlerinden Azim ve Sorumluluğu Etkilemesinin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Kültür Boyutları	Sabitin Katsayısı	Standart hata	Beta	T	Anlamlılık Düzeyi (p)
(Sabit)	1,076	,187		5,750	,000
Dişillik	,243	,042	,252	5,708	,000*
Erillik	,177	,037	,203	4,764	,000*
Bireycilik	-,039	,031	-,054	-1,283	,200
Kolektivist	,098	,040	,103	2,426	,016**
Düşük Güç Mesafesi	,062	,028	,084	2,180	,030**
Yüksek Güç Mesafesi	,243	,042	,252	5,708	,000*
Düşük Belirsizlikten Kaçınma	,177	,037	,203	4,764	,000*
Yüksek Belirsizlikten Kaçınma	-,039	,031	-,054	-1,283	,200

*P<0,01; **P<0,05

Analiz sonucu modelin bağımlı değişkeni olan Girişimcilik Eğilimi Boyutlarından “Azim ve Sorumluluk” boyutunun bağımsız değişken tarafında açıklanma gücünü gösteren R² değeri 0,334 çıkmıştır. R² değeri bağımlı değişkenin bağımsız değişken üzerinden ne ölçüde açıklanabildiğini ifade etmektedir. Bağımlı değişken Girişimcilik Eğilimi Boyutlarından “Azim ve Sorumluluk” boyutunun, bağımsız değişken olan “Hofstede (Ulusal) Kültür Boyutları” tarafından 0,344 oranında açıklanmaktadır. Modelin F değeri 34,74 ve anlamlılık düzeyi 0,000’dır. Yukarıdaki sonuçlardan hareketle, “H9: “Hofstede (ulusal) kültür boyutları girişimcilik eğilimi faktörlerinden azim ve sorumluluğu etkilemektedir.” hipotezi kabul edilmiştir.

Kültür Boyutlarının Girişimcilik Eğilimi Faktörlerinden Kendi İşini Kurmaya Yönelik Kolaylıkları Etkilemesinin Değerlendirilmesi

Yapılan Regrasyon analizi sonucu, R:0,098 ve R²:0,085 şeklinde çıkmıştır. Çoklu regrasyon analizi yapıldığı için R² değeri dikkate alınarak yorum yapılması gerekmektedir. Dolayısıyla bağımsız değişkenler bağımlı değişkeni 0,085 oranında açıkladığı söylenebilir.

F değeri 7,225 olup anlamlılık düzeyi 0,000’dır. Anlamlılık düzeyi ve F değeri dikkate alındığında analiz sonucunda, modelin bir bütün olarak anlamlı olduğu söylenebilir.

Tablo 12: Kültür Boyutlarının Girişimcilik Eğilimi Faktörlerinden Kendi İşini Kurmaya Yönelik Kolaylıkları Etkilemesinin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Kültür Boyutları	B	Std. Hata	Beta	T	Anlamlılık Düzeyi (p)
(Sabit)	1,516	,326		4,646	,000
Dişillik	-,105	,074	-,073	-1,420	,156
Erillik	,047	,065	,036	,718	,473
Bireycilik	,248	,053	,229	4,658	,000*
Kolektivist	,025	,070	,018	,360	,719
Düşük Güç Mesafesi	,035	,050	,032	,708	,479
Yüksek Güç Mesafesi	,153	,067	,110	2,277	,023**
Düşük Belirsizlikten Kaçınma	-,020	,055	-,017	-,356	,722
Yüksek Belirsizlikten Kaçınma	,019	,073	,013	,253	,800

*P<0,01; **P<0,05

Bağımlı değişken olan Girişimcilik Eğilimi Boyutlarından “Kendi İşini Kurmaya Yönelik Kolaylıklar” boyutunun, bağımsız değişken olan “Hofstede (Ulusal) Kültür Boyutları” tarafından 0,098 oranında açıklanmaktadır. Modelin F değeri 7,23 ve anlamlılık düzeyi 0,000’dır. Yukarıdaki sonuçlardan hareketle, “H10: Hofstede (ulusal) kültür boyutları girişimcilik eğilimi faktörlerinden kendi işini kurmaya yönelik kolaylıkları etkilemektedir.” Hipotezi kabul edilmiştir.

Kültür Boyutlarının Girişimcilik Eğilimi Faktörlerinden İş kurmaya Yönelik Olumlu Düşünceleri Etkilemesinin Değerlendirilmesi

Yapılan Regrasyon analizi sonucu, R:0,105 ve R²:0,091 şeklinde çıkmıştır. Çoklu regrasyon analizi yapıldığı için R² değeri dikkate alınarak yorum yapılması gerekmektedir. Dolayısıyla bağımsız değişkenler bağımlı değişkeni 0,091 oranında açıkladığı söylenebilir.

F değeri 7,737 olup anlamlılık düzeyi 0,000’dır. Anlamlılık düzeyi ve F değeri dikkate alındığında analiz sonucunda, modelin bir bütün olarak anlamlı olduğu söylenebilir.

Tablo 13: Kültür Boyutlarının Girişimcilik Eğilimi Faktörlerinden İş kurmaya Yönelik Olumlu Düşünceleri Etkilemesinin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Kültür Boyutları	B	Std. Hata	Beta	T	Anlamlılık Düzeyi (p)
(Sabit)	1,974	,288		6,851	,000
Dişillik	-,035	,065	-,027	-,528	,598
Erillik	,159	,057	,138	2,780	,006**
Bireycilik	,085	,047	,088	1,803	,072
Kolektivist	,135	,062	,107	2,166	,031
Düşük Güç Mesafesi	,044	,044	,045	1,003	,316

Yüksek Güç Mesafesi	-,070	,059	-,057	-1,181	,238
Düşük Belirsizlikten Kaçınma	-,130	,049	-,128	-2,649	,008**
Yüksek Belirsizlikten Kaçınma	,243	,065	,190	3,756	,000*

*P<0,01; **P<0,05

Bağımlı değişken olan Girişimcilik Eğilimi Boyutlarından “İş kurmaya Yönelik Olumlu Düşünceler” boyutunun, bağımsız değişken olan “Hofstede (Ulusal) Kültür Boyutları” tarafından 0,091 oranında açıklanmaktadır. Modelin F değeri 7,74 ve anlamlılık düzeyi 0,000’dır. Bu sonuçlara göre “Hofstede (Ulusal) Kültür Boyutları” Girişimcilik Eğilimi Boyutlarından “İş kurmaya Yönelik Olumlu Düşünceler” boyutu üzerinde bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Yukarıdaki sonuçlardan hareketle, “H11: Hofstede (ulusal) kültür boyutları girişimcilik eğilimi faktörlerinden iş kurmaya yönelik olumlu düşünceleri etkilemektedir.” hipotezi kabul edilmiştir.

Kültür Boyutlarının Girişimcilik Eğilimi Faktörlerinden Birlikte Hareketliliği Etkilemesinin Değerlendirilmesi

Yapılan Regrasyon analizi sonucu, R:0,229 ve R²:0,217 şeklinde çıkmıştır. Çoklu regrasyon analizi yapıldığı için R² değeri dikkate alınarak yorum yapılması gerekmektedir. Dolayısıyla bağımsız değişkenler bağımlı değişkeni 0,217 oranında açıkladığı söylenebilir.

F değeri 19,689 olup anlamlılık düzeyi 0,000’dır. Anlamlılık düzeyi ve F değeri dikkate alındığında analiz sonucunda, modelin bir bütün olarak anlamlı olduğu söylenebilir.

Tablo 14: Kültür Boyutlarının Girişimcilik Eğilimi Faktörlerinden Birlikte Hareketliliği Etkilemesinin Çoklu Regrasyon Analizi Sonuçları

Kültür Boyutları	B	Std. Hata	Beta	T	Anlamlılık Düzeyi (p)
(Sabit)	1,312	,226		5,813	,000
Dişillik	,322	,051	,301	6,293	,000*
Erillik	,096	,045	,099	2,139	,033**
Bireycilik	,028	,037	,035	,762	,446
Kolektivist	,095	,049	,089	1,942	,053
Düşük Güç Mesafesi	-,004	,034	-,004	-,105	,917
Yüksek Güç Mesafesi	-,013	,046	-,012	-,280	,780
Düşük Belirsizlikten Kaçınma	-,025	,038	-,029	-,647	,518
Yüksek Belirsizlikten Kaçınma	,162	,051	,150	3,197	,001*

*P<0,01; **P<0,05

Bağımlı değişken olan Girişimcilik Eğilimi Boyutlarından “Birlikte Hareketlilik” boyutunun, bağımsız değişken olan “Hofstede (Ulusal) Kültür Boyutları” tarafından 0,217 oranında açıklanmaktadır. Modelin F değeri 19,69 ve anlamlılık düzeyi 0,000’dır. Bu sonuçlara göre

“Hofstede (Ulusal) Kültür Boyutları” Girişimcilik Eğilimi Boyutlarından “Birlikte Hareketlilik” boyutu üzerinde bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Yukarıdaki sonuçlardan hareketle, “H12: Hofstede (ulusal) kültür boyutları girişimcilik eğilimi faktörlerinden birlikte hareketliliği etkilemektedir.” hipotezi kabul edilmiştir.

Kültür Boyutlarının Girişimcilik Eğilimi Faktörlerinden Yeniliği Etkilemesinin Değerlendirilmesi

Yapılan Regrasyon analizi sonucu, $R:0,203$ ve $R^2:0,191$ şeklinde çıkmıştır. Çoklu regrasyon analizi yapıldığı için R^2 değeri dikkate alınarak yorum yapılması gerekmektedir. Dolayısıyla bağımsız değişkenler bağımlı değişkeni $0,191$ oranında açıkladığı söylenebilir.

F değeri $16,829$ olup anlamlılık düzeyi $0,000$ 'dır. Anlamlılık düzeyi ve F değeri dikkate alındığında analiz sonucunda, modelin bir bütün olarak anlamlı olduğu söylenebilir.

Tablo 15: Kültür Boyutlarının Girişimcilik Eğilimi Faktörlerinden Yeniliği Etkilemesinin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Kültür Boyutları	B	Std.Hata	Beta	T	Anlamlılık Düzeyi (p)
(Sabit)	1,261	,224		5,627	,000
Dişillik	,144	,051	,137	2,821	,005**
Erillik	,120	,045	,127	2,702	,007**
Bireycilik	,016	,037	,020	,434	,664
Kolektivist	,106	,048	,102	2,188	,029**
Düşük Güç Mesafesi	,087	,034	,110	2,569	,010**
Yüksek Güç Mesafesi	-,064	,046	-,063	-1,387	,166
Düşük Belirsizlikten Kaçınma	-,043	,038	-,051	-1,124	,261
Yüksek Belirsizlikten Kaçınma	,231	,050	,219	4,585	,000*

* $P<0,01$; ** $P<0,05$

Bağımlı değişken olan Girişimcilik Eğilimi Boyutlarından “Yenilik” boyutunun, bağımsız değişken olan “Hofstede (Ulusal) Kültür Boyutları” tarafından $0,203$ oranında açıklanmaktadır. Modelin F değeri $16,83$ ve anlamlılık düzeyi $0,000$ 'dir. Bu sonuçlara göre “Hofstede (Ulusal) Kültür Boyutları” Girişimcilik Eğilimi Boyutlarından “Yenilik” boyutu üzerinde bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Yukarıdaki sonuçlardan hareketle, “H13: Hofstede (ulusal) kültür boyutları girişimcilik eğilimi faktörlerinden yeniliği etkilemektedir.” hipotezi kabul edilmiştir.

Kültür Boyutlarının Girişimcilik Eğilimi Faktörlerinden Aile Desteğini Etkilemesinin Değerlendirilmesi

Yapılan Regrasyon analizi sonucu, $R:0,112$ ve $R^2:0,098$ şeklinde çıkmıştır. Çoklu regrasyon analizi yapıldığı için R^2 değeri dikkate alınarak yorum yapılması gerekmektedir. Dolayısıyla bağımsız değişkenler bağımlı değişkeni $0,098$ oranında açıkladığı söylenebilir.

F değeri 8,341 olup anlamlılık düzeyi 0,000'dır. Anlamlılık düzeyi ve F değeri dikkate alındığında analiz sonucunda, modelin bir bütün olarak anlamlı olduğu söylenebilir.

Tablo 16: Kültür Boyutlarının Girişimcilik Eğilimi Faktörlerinden Aile Desteğini Etkilemesinin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Kültür Boyutları	B	Std. Hata	Beta	T	Anlamlılık Düzeyi (p)
(Sabit)	1,929	,272		7,098	,000
Dişillik	,147	,062	,123	2,389	,017**
Erillik	,057	,054	,053	1,063	,288
Bireycilik	,020	,044	,022	,440	,660
Kolektivist	,095	,059	,079	1,611	,108
Düşük Güç Mesafesi	,029	,041	,031	,696	,487
Yüksek Güç Mesafesi	,027	,056	,023	,477	,633
Düşük Belirsizlikten Kaçınma	-,009	,046	-,010	-,201	,840
Yüksek Belirsizlikten Kaçınma	,190	,061	,157	3,108	,002**

*P<0,01; **P<0,05

Bağımlı değişken olan Girişimcilik Eğilimi Boyutlarından "Aile Desteği" boyutunun, bağımsız değişken olan "Hofstede (Ulusal) Kültür Boyutları" tarafından 0,098 oranında açıklanmaktadır. Modelin F değeri 8,34 ve anlamlılık düzeyi 0,000'dır. Bu sonuçlara göre "Hofstede (Ulusal) Kültür Boyutları" Girişimcilik Eğilimi Boyutlarından "Aile Desteği" boyutu üzerinde bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Yukarıdaki sonuçlardan hareketle, "H14: Hofstede (ulusal) kültür boyutları girişimcilik eğilimi faktörlerinden aile desteğini etkilemektedir." hipotezi kabul edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Kültür boyutları ile girişimcilik eğilimleri arasında yakın bir ilişki vardır. Bazı toplumlar girişimcilik konusunda istenilen düzeyde iken, bazılarında ise girişimcilik geri kalmış durumdadır. Sosyal bilimciler bu farkın oluşmasında kültürün oynadığı rol üzerinde durmaktadırlar. Toplumun yapısal koşulları, değer ve norm sistemleri, herhangi bir davranışın oluşmasını doğrudan etkileyebilmektedir. Girişimcilik iktisadi bir değer üretimi olmanın ötesinde hem gerçekleştiği ortam hem de ortaya çıkardığı değişimci hareketlilik itibariyle, toplumsal, kültürel ve politik dinamiklerle yakından ilişkilidir (Aytaç, 2006:139).

Kültür, girişimciliği harekete geçiren güdülere bünyesinde yer verir ve girişimciliğe dönük tutumları önemli ölçüde ifade eder. Demokratik toplumlarda, bireysel başarısızlık ve yapılan yanlış davranışlar çok büyütülmez ve bunlara tolerans gösterilir. Bu da kişileri yenilikleri denemeye, teşebbüse geçmeye teşvik eder. Bu tür toplumlarda yeni şeyler yapma, değişiklik ve teşebbüse geçme olumlu karşılanır. Bu da doğal olarak girişimci eğilimlerin pekişmesine katkı sağlar (Aytaç ve İlhan, 2007:107).

Bu çalışmanın uygulama kısmı, İnönü Üniversitesinde eğitim gören öğrencilerin girişimcilik eğilimi ve Hofstede (Ulusal) kültür boyutları ile ilgili düşüncelerini yansıtmaktadır. İnönü

Üniversitesinde eğitim gören öğrencilerin eğitim aldıkları fakültelerin bağlı oldukları alanlara göre (sosyal bilimler, fen bilimleri ve sağlık bilimleri) sınıflandırılarak çalışmanın yapılması araştırmayı diğer yapılan çalışmalardan farklı kılmaktadır. Araştırmada öncelikle girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler belirlenmiştir. Girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler; “Azim ve Sorumluluk, Kendi İşini Kurmaya Yönelik Kolaylıklar, İş Kurmaya Yönelik Olumlu Düşünceler, Birlikte Hareketlilik, Yenilik ve Aile Desteği” şeklinde altı faktörden oluşmaktadır.

Daha sonra kültür (Hofstede) boyutu faktörleri orijinal çalışmada olduğu şekliyle sekiz boyut olarak kabul edilmiştir. Bu boyutlar; dişillik-erillik, bireycilik-kolektivist, düşük güç mesafesi-yüksek güç mesafesi ve düşük belirsizlikten kaçınma-yüksek belirsizlikten kaçınma şeklindedir.

Araştırma modeli doğrultusunda önce, katılımcıların demografik özelliklerine bağlı olarak kültür boyutlarını ve girişimcilik eğilimlerini etkileyen faktörlerin farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için “t-testi” ve ANOVA analizleri yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, katılımcıların cinsiyetlerine, anne-baba eğitim durumu, eğitim aldıkları fakültelerin bağlı oldukları (sosyal, fen ve sağlık) alanlara ve ailenin sergilemiş olduğu tutuma bağlı olarak kültür faktörlerini ve girişimcilik eğilimi faktörlerini farklı değerlendirdikleri saptanmıştır.

Bu çalışmanın sonucundan farklı olarak Bilge ve Bal (2012), Akçakanat vd. (2014), Günay (2016), Yavuz ve Yavuz (2017) yapmış oldukları çalışmalarda katılımcıların cinsiyetine bağlı olarak girişimcilik eğilimi farklılık göstermediği sonucuna ulaşmışlardır. Börü (2006), Örucü vd. (2007), Cansız (2010), Doğaner ve Altunoğlu (2015), Salik ve Kaygın (2016), Özcan vd. (2018) tarafından yapılan çalışmaların sonuçları ise bu çalışmanın sonucu ile benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Yavuz ve Yavuz’un (2017) yapmış olduğu çalışmada katılımcıların okudukları bölüm ile girişimcilik eğilimi arasında farklılığın olmadığını tespit etmişlerdir. Bu çalışmada ise katılımcıların eğitim gördükleri bölüme bağlı olarak girişimcilik eğiliminin farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Örucü vd. (2007)’nin yapmış olduğu çalışmada katılımcıların ailelerinin sergilemiş olduğu tutuma bağlı olarak girişimcilik eğilimlerinin farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Mevcut çalışmamızda ise katılımcıların ailelerinin sergilemiş oldukları tutuma (demokratik, otokratik) bağlı olarak girişimcilik eğiliminin farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Özcan vd. (2018)’nin yapmış olduğu çalışmada katılımcıların anne- baba eğitim düzeyine bağlı olarak girişimcilik eğiliminin farklılık göstermediğini tespit etmişlerdir. Bu çalışma da Özcan vd. (2018)’nin yapmış olduğu çalışma ile benzerlik göstermektedir.

Araştırma modeli gereği ikinci aşamada, kültür (Hofstede) boyutlarının girişimcilik eğilimi faktörlerini etkileyip etkilemediğini ortaya koymak için, dişillik, erillik, bireycilik, kolektivist, düşük güç mesafesi, yüksek güç mesafesi, düşük belirsizlikten kaçınma, yüksek belirsizlikten kaçınma kültür boyutlarının girişimcilik eğilimini etkileyen faktörlerini etkileyip etkilemediğini belirlemek amacı ile regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan regresyon analizi sonucunda kültür (Hofstede) boyutlarının girişimcilik eğilimi faktörleri üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Literatürde yapılan benzer çalışmalarda da kültür (Hofstede) boyutları ile girişimcilik eğilimleri üzerinde etkili olduğu saptanmıştır. Erbatu (2008)'de yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasında kültür (Hofstede) boyutlarının girişimcilik eğilimini bireycilik/kolektivist boyutu hariç pozitif olarak etkilediğini ortaya koymuşlardır. Pinilos ve Luisa (2009)' da "Relationship Between Individualist-Collectivist Culture and Entrepreneurial Activity: Evidence from Global Entrepreneurship Monitor Data" isimli çalışmasında ele alınan Ulusal Kültür boyutlarından Bireyci-Kollektivist boyutunun girişimcilik eğilimi üzerinde etkili olduğunu belirlemişlerdir. Çarıkçı ve Koyuncu (2010)'da "Bireyci-Toplumcu Kültür ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma" isimli makale çalışmasında kültür boyutları ile girişimcilik eğilimleri arasında çift yönlü bir etkinin olduğunu tespit etmişlerdir. Güler ve arkadaşları (2016), yapmış oldukları çalışmada kültür boyutlarında düşük güç mesafesi/yüksek güç mesafesi boyutu hariç, diğer kültür boyutlarının girişimcilik eğilimlerini etkilediğini ortaya koymuşlardır. Bu sonuçlara bakıldığında bu çalışmanın, Erbatu (2008); Pinilos ve Luisa (2009); Çarıkçı ve Koyuncu (2010); Güler vd. (2016) yaptıkları çalışmalarla benzerlik gösterdiği söylenebilir. Hayton ve arkadaşları (2002) ise dünya genelinde ulusal kültür boyutlarının girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini ölçmeye yönelik olarak yapılmış olan 21 bilimsel çalışmayı karşılıklı olarak incelemişler ve yapılan çoğu çalışmanın sonucunun mevcut çalışma benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Araştırma bazı kısıtlara sahiptir. Bu çalışmada sadece İnönü Üniversitesinde eğitim gören öğrencilerinin düşüncelerini dikkate alınmıştır. Farklı bir örneklem için sonuçlarda değişiklik meydana gelmesi olasıdır. Ayrıca benzer çalışmaların ileride farklı örneklem ile test edilmesi veyaulusal anlamda farklı coğrafik bölgelerden ve farklı kültürlerden oluşan örneklemlele ele alınması ile daha geniş bir çerçeveye ulaşılacak sonuçları elde etmek mümkün olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akçakanat, T., Mücevher, M. H., Çarıkçı, İ. H. (2014). Sözel, Sayısal ve Eşit Ağırlık Bölümlerinde Okuyan Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi: SDÜ Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(2), 137-153.
- Avşar, M. (2007). *Yüksek Öğretimde Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Araştırılması: Çukurova Üniversitesi'nde Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi
- Aytaç, Ö. (2015). Girişimcilik: Sosyo-Kültürel Bir Perspektif, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (15), 139-160.
- Aytaç, Ö., İlhan, S. (2007). Girişimcilik ve Girişimcikültür: Sosyolojik Bir Perspektif, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (18), 101-120.
- Bahçe, A. B. (2011). Küresel Rekabet Sürecinde Devletlerin Kamu Politikalarını Belirlemelerinde Teknoloji ve İnovasyonun Rolü, *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-17.
- Balaban, Ö., Özdemir Y. (2008). Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Üzerine Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), 133-147.
- Bilge, H., Bal, V. (2012). Girişimcilik Eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, *Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences Year*, 2(16), 131-148.

- Bozkurt, Ö. (2007). Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(2), 93-111.
- Bozkurt, Ö. Ç., Kalkan, A., Koyuncu, O., Alparşlan, A. M. (2012). Türkiye’de Girişimciliğin Gelişimi: Girişimciler Üzerinde Nitel Bir Araştırma, *Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences Year*, 1(15), 230-247.
- Börü, D. (2006). *Girişimcilik Eğilimi Marmara Üniversitesi İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerinde bir Araştırma*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları.
- Byabashaija, W., Isaac K. (2011). The Impact of College Entrepreneurial Education on Entrepreneurial Attitudes and Intention to Start A Business in Uganda, *Journal of Developmental Entrepreneurship*, 16(1), 127-144.
- Cansız, E. (2007). *Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Çarıkçı, H., Koyuncu, O. (2010). Bireyci-Toplumcu Kültür ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2010/2(3), 1-18.
- Çatı, K., Koçoğlu, M. (2008). Müşteri Sadakati ile Müşteri Tatmini Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19), 167-189.
- Çatır, O., Şimşek, A., Ölekli, N. (2015). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesine Yönelik Ampirik Bir Çalışma *Electronic Journal Of Vocational Colleges, Aralık, 4. Umyos Özel Sayısı*, (105-114).
- Çiçek, B. (2016). Girişimcilik Dersinin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Muş Alparşlan üniversitesi İİBF’de Bir Araştırma, *International Conference on Quality in Higher Education, Sakarya-TURKEY*, Kasım 24-25, 365-368.
- Demirel, E., Tikici, M. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Beyin Baskınlık Analizi ile Değerlendirilmesi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(32), 221-253.
- Demiroğlu, Y. (2007). *Firma Davranışı Olarak Girişimcilik*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Doğan, E. (2015). The Effect of Entrepreneurship Education on Entrepreneurial Intentions of University Students In Turkey, *Istanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri ve İstatistik Dergisi*, (23), 79-93.
- Doğaner, M., Altunoğlu, A. E. (2015). Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 103-110.
- Ekici, E., Turan, M. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimi: Planlanmış Davranışlar Teorisi ve Girişimcilik Eğitiminin Rolü, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(1), 201-215
- Emsen, Ö., (2001) Genç Nesilde Mesleki Eğilimler ve Girişimcilik: Ampirik Bir Çalışma, *MPM Verimlilik Dergisi*, Cilt 1, s.153-176.
- Envick, B.R., Langford, M. (2000). The Five-Factor Model of Personality: Assessing Entrepreneurs and Managers, *Academy of Entrepreneurship Journal*, 6(1), 6-17.
- Erbatu, G. (2008). *Kültürel Boyutları İçerisinde Girişimcilik Eğilimi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Fidan, Y., Çiftçi S. (2010). Farklı Fakültelerdeki İşletme Öğrencilerinin Girişimciliğe Bakışları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 58-73.

- Göktaş, P., Kazaferoğlu, E. (2018). Kişilik Özellikleri ile Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişki: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(1), 39-63.
- Güler, B., Bozacı, İ., Karakaya E. (2016). Kültür ile Girişimcilik Eğilimi ve Ortaklık Kültürü İlişkilerinin İncelenmesi: Kırıkkale İli Üniversite Öğrencileri Örneği, *Journal of Economics & Administrative Sciences/Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(2), 23-33
- Gültekin, N., Sönmez, M. (2017). Girişimciliğin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi: Şanlıurfa Örneği, *Girişimcilik İnovasyon ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 87-102.
- Gümül, F., Çalık, A., Halit, K. (2017). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini İncelemeye Yönelik Bir Araştırma, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 91-107.
- Günay, A. (2016). *Bilişim Alanında Değişik Kademelerde Eğitim Gören Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Karşılaştırılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Güney, S., Nurmakhmatuly, A. (2007). Kültürün Girişimciliğe Etkisi: Kazakistan ve Türkiye Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Kültürlerarası Araştırma, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(18), 62-86.
- Hayton, J., George, G., Zahra, S. (2002). National Culture And Entrepreneurship: A Review Of Behavioral Research, *Entrepreneurship Theory and Practice*, 26(4), 33-52.
- Hofstede, G. (2007). Geert Hofstede Cultural Dimensions (www.geert-hofstede.com) Erş. Tar. 05.05.2019
- Hofstede, G., (1980). *Culture's Consequences: International Differences in Work-Related Values*. Beverly Hill, CA: Sage Publications.
- Hulsink, W., Rauch, A. (2010). The Effectiveness of Entrepreneurship Education: A Study on an Intentions-Based Models Towards Behavior, *ICSB 2010 World Conference on Entrepreneurship: Bridging Global Boundaries*, Cincinnati, OH, USA, 2010-06-24/2010-06-27.
- Izedonmi, P. F., Chinonye O. (2010). The Effect of Entrepreneurship Education on Students' Entrepreneurial Intentions, *Global Journal of Management and Business Research*, 10(6), 49-60.
- İbicioğlu, H., Özdaşlı, K., Alparslan, M. (2009). Girişimci Özellikler ve Girişimcilik Türü Tercihi Üzerine Ebeveyn Etkisi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Araştırması, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 12(1-2), 521-538.
- İşcan, Ö., Kaygın, E. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 443-462.
- Karabulut, T. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özellikleri ve Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2), 331-356.
- Karagöz, Y. (2019), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yayın Etiği*, 2. Baskı, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Karahan, M., Yeşilkaya, M. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Yeteneklerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: Fırat Üniversitesi Örneği, *Kesit Akademi Dergisi*, 4(14), 273-288
- Karimi, S., Biemans, A., Lans, T., Muhammad C., Mulder, M. (2014). The Impact of Entrepreneurship Education: A Study of Iranian Students' Entrepreneurial Intentions and Opportunity Identification, *Journal of Small Business Management*, 54(1), 187-209.
- Khalifa A.H., Dhiaf, M. M. (2016). The Impact of Entrepreneurship Education on Entrepreneurial Intention: the UAE Context, *Polish Journal Of Management Studies*, 14(1), 119-127.
- Küçük, K. (2014). *Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Davranışına Etkisi: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Türk Hava Kurumu Üniversitesi.

- Mirza, Ş., Dağdeviren, E. (2016). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesine Yönelik Eşme Meslek Yüksekokulunda Bir Araştırma, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(5), 82-105.
- Naktiyok, A., Timuroğlu, K. (2009). Öğrencilerin Motivasyonel Değerlerinin Girişimcilik Niyetleri Üzerine Etkisi ve Bir Uygulama, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(3), 85-103.
- Nasr, K. B., Boujelbene, Y. (2014). Assessing The Impact Of Entrepreneurship Education, *Social and Behavioral Sciences*, 10(9), 712-715.
- Oosterbeeg, H., Praag, M., Ijseelstein, A. (2010). The Impact of Entrepreneurship Education on Entrepreneurship Skills and Motivation, *European Economic Review*, 54, 442-454.
- Örücü, E., Kılıç, R., Özer, Y. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinde Ailesel Faktörlerin Etkisi, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2(2), 27-47.
- Özcan, B., Çeltek, E., Sönmez, N., Kırım, B. (2018). Girişimci Kişilik Özelliklerinin ve Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimine Etkisi-Kocaeli Üniversitesi Örneği, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 2018 Özel sayısı, 37-54.
- Patır, S., Karahan, M. (2010). Girişimcilik Eğitimi ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Profillerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması, *İşletme ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 27-44.
- Pinillos, M., Reyes, Luisa. (2011). Relationship Between Individualis-Collektivist Culture and Entrepreneurial Activit: Evidence From Global Entrepreneurship Monitor Data, *Small Business Economics*, 37, 23-37.
- Salik, N., Kaygın, E. (2016). Demografik Değişkenler Açısından Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi: Kafkas Üniversitesi Örneği, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 145-162.
- Sánchez, J. C. (2011). University Training For Entrepreneurial Competencies: Its Impact on Intention of Venture Creation, *International Entrepreneurship and Management Journal*, 7, 239-254.
- Sandhu, S., Sidique, S., F. Riaz, S. (2011). Entrepreneurship Barriers and Entrepreneurial Inclination Among Malaysian Postgraduate Students, *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 17(4), 428-449.
- Sang. Lee., Suzanne. Peterson. (2000). Culture, Entrepreneurial, Orientation and Global Competitiveness, *Journal of World Business*. 35/4, 401-416.
- Sharma, R., Thandi, H. (2004). MBA Students Preparedness For Entrepreneurial Efforts, *Tertiary Education and Management Kluwer Academic Publishes*, 10, 209-226
- Solmaz, A., Aksoy, Ö., Şengül, S., Sarıışık, M. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Girişimci Kişilik Özelliklerinin Belirlenmesi: Turizm Lisans ve Ön Lisans Öğrencileri Üzerine Bir Alan Araştırması, *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(26), 41-55.
- Soylu, A., Şenel, D., Kalfa, R., Kocaalan, L. (2015). Girişimcilik Eğitimlerinin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerine Olan Etkilerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Pamukkale Üniversitesi Honaz Meslek Yüksekokulu Örneği, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 2015/7(3), 311-335.
- Tung, L. C. (2011). The Impact of Entrepreneurship Education on Entrepreneurial Intention of Engineering Students, *City University of Hongkong: Run Run Shaw Library*, 11(1), 67-86.
- Uluyol, O. (2013). Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi: Gölbaşı Meslek Yüksekokulu Örneği, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(15), 349-372.
- Uygun, M., Mete, S., Güner, E. (2012). Genç Girişimci Adayların Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Özellikleri Arasındaki İlişkiler, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 145-156.

- Wang, K.C., Wong, P.K. (2004). Entrepreneurial Interest Of University Students in Singapore, *Technovation* 24, 163-172.
- Wu, S., Wu L. (2008). The Impact of Higher Education on Entrepreneurial Intentions of University Students in China, *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 15(4), 752-774.
- Yaqub, K. M., Muftı, N., Shaukat, A., Khaleeq, A. (2015). Impact of Entrepreneurship Education on Attitudes of Students Towards Entrepreneurship, *Journal of Basic & Applied Sciences*, 11, 590-595.
- Yavuz, A., Yavuz, İ. (2017). Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi: Taşkent Meslek Yüksek Okulu Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(21), 89-100.
- Yılmaz, B., Günel, D. (2011). Üniversite Eğitimi ve Girişimcilik: Bireyleri Girişimciliğe Yönlendiren Etkenler, *Akademik Bakış Dergisi*, 26, 1-20.
- Yılmaz, C., Urdaletova, A., Özdil, T., Tolun, G. (2018). Girişimcilik Dersinin Kırgızistan ve Türkiye'deki Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerine Etkisi, *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(3), 655-675.
- Yusof, M., Sandhu, S., Jain, K. (2008). Entrepreneurial Inclination of University Students: A Case Study of Students at Tun Abdul Razak University, *UNITAR E-Journal*, 4(1), 1-14.
- Yüksel, H., Cevher, E., Yüksel, M. (2015). Öğrencilerin Girişimci Kişilik Özellikleri ile Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma, *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(1), 143-156.
- Zhao, H. S., Seibert, E. (2006). The Big Five Personality Dimensions and Entrepreneurial Status: A MetaAnalytical Review, *Journal of Applied Psychology*, 91(2), 259-271.
- Zhao, H., Seibert, E., Lumpkin, T. (2010). The Relationship of Personality to Entrepreneurial Intentions and Performance: A Meta-Analytic Review, *Journal of Management*, 36(2), 381-404.